

mat crucem confusione contempla. Decevit Deus Judais Christum objicere, et permittit ut ipsi eum occiderent, ut sua morte genus humanum redimeret. XIV, 521, 2; XVII, 95, 1, 2 et seq.: *Hunc defuncto consilio et praesentia Dei traditum, per manus iniquorum affligentes interemisit. Ejus cum Christo pactum de nostra gloria et gratia, XI, 537, 2: Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum, et voluntas Domini in manu ejus dirigetur.*

Tertio, *Quid sit praedestinatio* XVIII, 589, 1: *Qui praedestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum in ipsum, XIX, 290, 2. Praedestinavit nos Deus ut similes illi simus in gloria, XVIII, 457, 1: Quos praescivit, et praedestinavit conformes fieri imaginis Filii sui. Dei decretum, consilium, Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, ut qui secundum propositum vocati sunt sancti; 589, 2: Qui praedestinavit nos... secundum propositum voluntatis suae; 591, 1: Ut notum faceret sacramentum voluntatis suae. Ejus decretum firmum fundamentum est, XIX, 290, 1: Firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc: cognovit Dominus qui sunt ejus, et discedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen Domini. Praedestinationis et electionis Dei quod sit signaculum, XIV, 352, 2: Ponam le quasi signaculum. Praedestinationis duo signacula, XIX, 290, 1; 291, 1. Praedestinationis gratia vocatur sors, Psalm. I, 78, 1: *Funes ceciderunt mihi in praeculis. Praedestinatio quomodo differat a communi gratiae preparatione, XIX, 290, 2. Praedestinatio et gratia efficax quomodo differant, XVII, 96, 2. Praedestinatio ad gratiam non pendet ab ea quae est ad gloriam, XX, 552, 1: Ee nobis prodierunt, sed non erant ea nobis. Tria vera signa praedestinationis, 423, 1: *Magis satagite, ut per bona opera, certam vestram vocationem et electionem facialis. Signum ejus est libenter audire verba Dei, XVI, 452, 1: Qui ex Deo est, verba Dei audit. Ejus signum est devotio assidua erga B. Virginem, IX, 628, 2: Et dicit mihi: In Jacob inhabitabit, et in electis meis mille radices. Item affligi, X, 497, 2. Praedestinatus vero quis vere, et quis non dicendus, XX, 422, 1. Praedestinatio quomodo dicatur liber, XIX, 59, 1: *Quorum nomina scripta sunt in libro vitae. An per librum signatum septem sigillis designatur, XXI, 419, 2: Vidi in dextera sedentis supra thronum, librum scriptum intus et foris. Ejus liber est liber vitae, XVI, 149, 1; XXI, 359, 2: Et alius liber apertus est qui est vitae. Praedestinatorum numerus cur dicatur fasciculus viventium, XIII, 639, 2.****

Quarto, *Quotuplex sit praedestinatio*. Est duplex, una est ad gratiam, alia ad gloriam: iterum alia inchoata, alia completa est, haecque distinctio est antiqua, XVIII, 24, 1; 589, 1; X, 471, 1. Licet una sit, multa tamen involvit, XVIII, 589, 1. Praedest-

ratio completa ad gloriam, est justitiae complementum, X, 171, 1. Quam praedestinationem Dei praedicat Ephesius Apostolus, XVIII, 583, 2. Est duplex iterum, absoluta et conditionata, XVI, 149, 2. Praedestinatorum duplex ordo, XV, 445, 2: *Mullienia sunt vocati, pauci vero electi.*

Quinto, *Praedestinationis causa*. Afferuntur sex causae praedestinationis, XVIII, 589, 1: *Praedestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum in ipsum. Praedestinationis origo est in Deo, X, 172, 2 et seq.: Ex ipsis benedixit et exaltavit: et ex ipsis sanctificavit, et ad se applicavit: et ex ipsis maledixit et humiliavit. Ea tribuitur Deo Patri, XVI, 567, 1. Praedestinationis fidelium causa originalis est Dei beneplacitum, XV, 293, 1, 2: *Ita Pater, quantum sic placitum fuit ante te. Electionis alicujus Deus habet plures causas nobis incognitas, XIII, 437, 1, 2. Electorum praedestinatio describitur, X, 174, 2; 175, 2: Quasi lutum in manu figuli, in manu ipsius plasmare illud et disponere, omnes via ejus secundum dispositionem ejus: sic homo in manu illius, qui se fecit, et reddet illi secundum judicium suum. Non praecise coronarum numerum praedestinavit, sed in genere et in communi, ut tot essent corona, quot essent futuri in agone victores, XX, 475, 1.**

Praedestinatio est actus gratiae et misericordiae divinae, X, 173, 1. Praedestinationis non datur vera causa, sed conditio sine qua non, v. g. ignorantia in Paulo XIX, 183, 2: *Sed misericordiam Dei consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate. Electio et praedestinatio non cadit sub meritum nostrum, Job, 773, 2: Quis ante dedit mihi, ut reddam ei? Dei electio versatur circa paria aequae dignae vel indigna, XVIII, 161, 2: Cum nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali, ut secundum electionem propositum Dei maneret. In electione ad salutem comparatur figulo, homo luto, 470, 1, 2; 171, 1: Numquid dicit figmentum ei qui se finxit? Aliquem non elegit ad gratiam quia dignus et fidelis est, sed eligendo facit eum fidelem, 161, 2: Non ex operibus, sed ex vocante dicitur est ei: quia major serviet minori. Praedestinatio non est ex praevius praedestinatorum meritis, sed ex Deo praedestinate, XIII, 457, 2. An praedestinatio et reprobatio, saltem quoad primum effectum, sit ante omnem praevisionem operis et peccati, etiam originalis, XVIII, 163, 2 et seq.: *Sicut scriptum est: Jacob dilexi, Esau autem odio habui. Praedestinatio singulorum non est ex operum praevisione, sed ex sola Dei voluntate, 25, 1, 164, 2; 165, 1: 592: In quo sorte vocati sumus secundum propositum ejus. Praedestinatio an sit facta independentem a meritis Christi, 586, 2: *Benedixit nos in omni benedictione spirituali in caelestibus in Christo, sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem. Electio Christi facta ex solo Dei beneplacito; electio vero hominum ex meritis Christi, XVIII, 587, 1. Praedestinatio Christi est medi-***

antis, et exemplar nostrae, XVI, 563, 4: *Sicut dilexi me Pater, et ego dilexi vos, XVIII, 41, 1: Qui praedestinatus est Filius Dei.*

Praedestinati non sunt electi ad gloriam ante praevisionem merita, ex mere Dei beneplacito, XX, 420, 2 et seq.: *Satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem facialis. Praedestinatio pendet a cooperatione liberi arbitrii, licet illius non sit causa, XX, 422, 1. Praedestinationis firmitas partim in nobis, partim in Deo, XIX, 290, 2. Quomodo praedestinatio sit in nostra potestate, XIX, 293, 1: *Discedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen Domini. Fuga iniquitatis complet praedestinationem, 292, 2. Praedestinatio filiorum pendet ab educatione parentum, VI, 193, 1. Praedestinationis suae qui nuntium accepit, est quod gaudeat, V, 476, 2. De ea quomodo gaudendum sit, XVI, 149, 1: *Gaudete autem quod nomina vestra scripta sunt in caelis.***

Sexto, *Praedestinationis effectus*. Quibus dare gloriam ante praevisionem merita decrevit, hos praedestinavit ut merita ad eam promerendam acciperent, XVIII, 145, 1. Praedestinationis effectus sunt redemptionis, peccatorum remissio et glorificatio, 589, 2; 448, 1: *Qui etiam proprio Filio suo non peperit, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit? Praedestinatio supponit hominem praedestinatum esse, vel futuram in rerum natura, IX, 247, 1. Quos ipse amat, eos facit sibi in amore respondere, XX, 562, 1. Praedestinatus ad fidem, ad gratiam et iustitiam, inchoat per haec dona suam salutem, X, 171, 1. Praedestinati possunt damnari, sed reipsa non damnabuntur, XXI, 74, 1: *Tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam. Praedestinati vere nequeunt in peccato mortali mori, XX, 571, 1: Et non potest peccare, quoniam ex Deo natus est. Complete praedestinati semper manent praedestinati, ibid. Omnes praedestinati ad gloriam salvantur, XVI, 478, 2: *Ego vitam aeternam do eis, et non peribunt in aeternum. Praedestinatio an possit mutari, XXI, 66, 1: Non delebo nomen ejus de libro vitae. An certus sit electorum numerus ante praescientiam finalis perseverantiae, 74, 1, 2. Praedestinati quomodo omnia, etiam peccata, cooperate in bonum, XVIII, 143, 1. Dicentes: *Sicut praedestinatus ad gloriam, non possum ab ea excidere, refutantur, XIX, 293, 2, 422, 1.****

Septimo, *Reprobatio*. Primo, *Deus neminem ad damnationem destinavit, V, 488, 2. Praedestinatio Calvinistarum refutat, ibid. Neminem reprobavit ex se ante praevisionem demerita, XIII, 435, 1. Nullum ob praevisionem peccatorum originale decrevit reprobare, XVIII, 170, 2. Neminem reprobavit ante praevisionem peccatorum finalis, 170, 2. Neminem reprobavit aut maledixit, nisi propter ejus culpam, VII, 260, 1: *Considera opera Dei, quod nemo possit corrigere quem ille desuperit, X, 173, 1. Deus ex massa hominum peccatis respersa, non destinavit alios ad glo-**

riam, alios ad damnationem, XVIII, 170, 2. Nullum reprobavit ideo ut peccet, sed omnem reprobum ideo reprobavit quia peccavit, XIII, 458, 1, 2: *Perditio tua, Israel, tantummodo in me auxilium tuum. Licet in praedestinati non sit causa cui praedestinentur, tamen in non praedestinati est causa cur non praedestinentur, XIII, 457, 2. Non est causa perditionis hominum, sed de ea dolet, et eam omnimodis avertere conatur, 367, 4: *Quid faciam tibi, Ephraim? quid faciam tibi, Juda? Non deserit hominem nisi prius ab eo deseratur, XVIII, 250, 2: Fidebis Deus, per quem vocati estis in societatem Filii ejus Jesu Christi; XIX, 467, 2: Quod si subtraxerit se, non placebit animae meae. Cur hos eligat, illos reprobet, X, 176, 1. Peccatori culibet sufficiens ad conversionem dat auxilium, XIII, 434, 2; 337, 2.**

Secundo, *Deus ipse non reprobavit nec excavit, nec obduravit, XVI, 516, 2: Excavit oculos eorum, et induravit cor eorum. Quomodo hominem excavare dicitur, XI, 183, 4: Excavata cor populi tuum, et aures ejus aggravata. Deus quomodo errare faciat, excavat, obdurat, Psalm. II, 238, 2: *Errare fecit eos in invio et non in via. Cum excavet, non tantum se habet negative, sed positive, XVIII, 25, 2; 167, 2. Ergo quis vult miseretur, et quem vult induravit. Quator modis hominem Deus excavat et obdurat, 25, 2. Permissive et negative se habuit in induratione Pharaonis et aliorum, 168, 1. Hunc induravit subtrahendo flagella, ibid. Quomodo ejus vult miseretur, et quem vult induravit, 167, 4. Dum indurat peccatorem, ejus non miseretur, cumque in peccato relinquit, 167, 2. Quo sensu pervertat et despiciat impium, VII, 259, 1. Quo tempore deobduravit gratiam, VII, 259, 2. Dat obduratis gratiam sufficientem ad salutem, XII, 516, 1.**

Tertio, *Quomodo dicatur Deus Judaeos obduravisse, XI, 73, 1. Deus non repulit totam plebem Judaeorum, XVIII, 185, 1: Numquid Deus repulit populum suum? Absit... non repulit Deus plebem suam quam praescivit. Eos vocavit ad Ecclesiam quos praescivit dignos fore, ibid. Item quos praescivit fidem et gratiam sponte sua compulxuros, ibid. In his ejus promissa non exciderunt, 160, 2 et seq. Dei divitiae, sapientia et scientia in Judaeis rejiciendis et gentibus assumendis eluxere, 196, 2: *O altitudo divitiarum sapientiae et scientiae Dei. Hoc faciendo iniquus non fuit, 164, 2: Quid ergo dicemus? numquid iniquitas est apud Deum? Eius voluntate libera, reperi Judaei, ascendi Christiani, 161, 2. Per Abraham dicitur symbolice eligendam Ecclesiam liberam, et rejiciendam synagogam servam, 589, 1.**

Quarto, *Gentes infideles exclusit a gratia et gloria, sic tamen ut communem providentiae suae cursum, et gratiam non denegaret, IV, 392, 2. Ad omnium gentium salutem misit praecones suos, XVIII, 180, 1: Quomodo autem audient sine praedicante? quomodo vero gradicabunt, nisi militentur?*

V. BONITAS.

Fundamentum vel motuum omnium motuum divinitatis voluntatis est amor, qui quidem relative ad creaturas est *bonitas, gratia, misericordia, fidelitas*.

1° Deus totus est bonitas, XX, 82, 1, 2. Ejus bonitas naturalis quae sit, *ibid.*, 2. Deus est per essentiam bonus, ipsiisque bonum, *ibid.* Solus bonus est per essentiam, XV, 426, 2 et seq. *Unus est bonus, Deus.* Deus cur absolute bonus, *Psal.* II, 399, 1, 2. Ejus essentia describitur et bonitas, XIII, 293, 1. Est fons omnis boni, XV, 426, 2. Ejus bonitas, XV, 476, 1. *Sitis filii Patris vestri, qui in calce est, qui solem suum oriri facit super bonos et malos,* 178, 1. Natura sua dulcis est, IX, 653, 1 et seq.: *Spiritus enim meus super mel dulcis;* VIII, 527, 2: *O quam bonus et suavis est, Domine, spiritus tuus in omnibus!*

2° Bonitatis causa. Dei erga homines affectus, IX, 149, 1: *Misereretur tui magis quam malis,* 434, 1. Ejus in nos amor quantus sit, XIX, 337, 1: *Cum autem benignitas et humanitas apparuit Salvatoris nostri Dei.* Ejus in nos charitas, XX, 592, 2; 593, 1: *Deus charitas est.* Ipse est in se charitas formalis, in nobis causalis, XX, 592, 1; 597, 1, 2. Est centrum dilectionis, XVI, 536, 2: *In hoc cognoscet omnes quae discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.* Quomodo dilexerit mundum, XVI, 344, 2; 345, 2: *Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret.* Amavit nos ab aeterno, IX, 286, 2. Ipse prior diligit nos, XVI, 549, 2: *Qui autem diligit me, diligitur a Patre meo.* Diligit in finem, XI, 671, 1. Vincitur ab amore, XX, 64, 1. Eum quomodo vicerit amor. Quam habeat rationem nos amandi, XIX, 337, 1.

Deus affectu paterno nos amat, *Psal.* II, 73, 1, 2: *Deus miserator et misericors, patiens et multa misericordia.* Credulibus et poenitentibus est pater, XIII, 457, 1. Ejus amor in fideles et filios, IX, 190, 1, 2. Est amicus fidelis et fortis, *ibid.* Est ignis et ardens charitas, hinc ei ignis et lampades praeferruntur, XIV, 408, 1, 2. In dilectione sua stabilis est, 307, 2.

3° Bonitatis divinae erga nos effectus. Dei benevolentia radix omnium bonorum, *Psal.* I, 30, 2: *Domine, ut sculo bonae voluntatis tuae coronasti nos.* Deus est fons perennis gratiae et bonorum omnium, XII, 27, 2: *Ne dereliquerunt fontem aquae vivae.* Ejus in homines bonitatis et pietatis officia, XIV, 360, 2. Quomodo hominem ad se trahat, XIII, 429, 1, 2: *In funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis.* Deus auctor est omnium bonorum, *Psal.* I, 26, 1. Dei est benefacere et dare, XVII, 375, 1: *Beatus est magis dare quam accipere.* Semper dat, non accipit, V, 49, 1. Dei liberalitas, X, 391, 1, 2. Est liberalissimus, 68, 2. Liberalis est et ex suo communicat quicquid communicabile est, XIII, 497, 2. Est sol immensus et bene-

ficentissimus, XVII, 328, 1: *Cum ipse det omnibus vitam, et inspirationem, et omnia.* Dei respectus est causa omnium bonorum nostrorum sicut sol, *Psal.* I, 33, 2. Ejus erga nos beneficentia, XIX, 368, 2. Ejus erga hominem creatum munificentia, IX, 475, 1, 2.

Quomodo sua dona donet, XX, 35, 1: *Qui dat omnibus affluenter, et non improperat.* Omnibus se aequalem praebet, V, 564, 2. Omnibus benefacit, nulli male, VI, 494, 1. Impius etiam a suis beneficiis non excludit, *Job,* 474, 1: *Qui dicebant Deo: Recede a nobis.... cum ille impresserit domos eorum bonis;* XV, 176, 1: *Solem suum oriri facit super bonos et malos.* Dives est in omnes, XII, 638, 1. Ejus erga quaslibet gentes affectus, maxime erga electos, XV, 504, 2; 508, 2. Nihil dat nisi bonum, XX, 63, 2 et seq.: *Omne datum optimum, et omne donum perfectum desu suum est, descendens a Patre luminum.* Est liberalis in remunerando, XVIII, 84, 2: *Non enim per legem promissio Abraham, ut haeres esset mundi.* Non sinit se liberalitate vinci, X, 231, 2: *Da Altissimo secundum datum ejus.* Est semper sicut sol in beneficiendo sui similibus, XX, 68, 1: *Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio.* Quomodo praestet nobis omnia ad fruendum, XIX, 266, 1. Cur dicatur multumammes, XVII, 328, 1. Ejus dona, sunt esca, fruges, et omnia bona naturalia, VIII, 505, 2: *Et comedetis vescentes, et saturabimini;* et laudabitur nomen Domini. Deus quomodo escam omnibus impertiatur, et tamen quosdam esurire permittit, *Psal.* II, 454, 1, 2: *Aperis tu manum tuam, et implet omne animal benedictione.* Deus non solum necessaria, sed etiam jucunda praebet, 200, 1: *Ut educas panem de terra, et vinum lactificet cor hominis.* Inebriat nos donis suis, etiam non necessariis, X, 155, 2: *Et super his omnibus benedictio Dominum qui fecit te, et inebriantem te ab omnibus bonis suis.*

Irei erga homines dignatio mira, IV, 282, 2 et seq.; XV, 185, 2 et seq. Non tantum Christi, sed omnium est pater, XIX, 616, 1: *Es quo omnis paternitas in caelis et in terra nominatur.* Est pater nobis quintupliciter, XV, 185, 2. Est solus vere et pleno pater omnium, 490, 1: *Unus est enim Pater vester, qui est in caelis.* Creaturis est pater et mater, XVII, 336, 1: *Ipsius enim et genus sancticum, est pater animarum quia eas creat, format, sanctificat, perficit,* XIX, 509, 2: *Non multo magis obtemperabimus Patri spirituum, et vivemus?* Nos genuit voluntario; quomodo, XX, 69, 2: *Voluntarie enim genuit nos Verbo veritatis.* Dei filium quae sit et quantum bonum, XIII, 296, 2 et seq.: *Et erit in loco ubi dicitur eis: Non populus meus vos; dicitur eis: Filii Dei viventis.* Quomodo sit frater Israelis, V, 543, 2. Est pater simul et dominus, XV, 292, 2: *Confiteor tibi, Pater, Domine caeli et terrae.* Quibus titulus pater et dominus fidelium sit, XIV, 555, 2: *Filius honorat fratrem, et servus do-*

minum suum. Est pater tam Judaeorum quam Gentium, XVIII, 77, 1: *An Judaeorum Deus tantum, novae et Gentium?* Est pater noster quadrupliciter, XII, 42, 1: *Patrem vocabis me.*

Qualem vitam suis communicet, IX, 150, 2 et seq.: *Sapientia filius suis vitam inspirat.* Est vita anima, 394, 1; XV, 232, 2: *Sequere me, et dimitte mortuos sepelire mortuos suos.* Est vita essentialis et increata, item vita prima, aeterna, super-vitalis, 151, 1. Ejus erga nos charitas in justificatione, XIII, 297, 1, 2: *In loco ubi dicitur eis: Non populus meus vos; dicitur eis: Filii Dei viventis.* Quomodo animam nostram dilectam fecerit, XVIII, 588, 2: *Praedestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum in ipsum.* Quomodo nobis dedit cor suum, VI, 200, 1: *Præbe, fili mi, cor tuum mihi.* Quam ardentem cupiat esse cum omnibus, XIV, 473, 2. Ejus propositio ad se communicandum Filio et Spiritui sancto, tum angelis et hominibus, XX, 35, 2 et seq. In justificatione seipsum animae communicat. *Ibid.* Ejus munificentia quintupliciter est, 36, 2. Diversimode et multipliciter se homini communicat, *ibid.* et seq. Omnibus nobis proximus adest, 182, 1: *Appropinquate Deo, et appropinquabit vobis.* Vicinus est justis, V, 475, 1: *Longe est Dominus ab impiis, et orationes justorum exaudiet.* Talem se hominibus ostendit, quales ipsi sunt, XII, 598, 1, 2. Amat vicinos mente non loco, 834, 2. Pios jugiter in oculis et mente habet, XIII, 365, 2: *Et vivemus in conspectu ejus.* Siti siti, XI, 649, 1: *Omnes sitiennes venite ad aquas,* XXI, 85, 1. Est rex mentium, VI, 93, 1. Est anime sponsus, V, 148, 1: *Ubera ejus inebriant te, et amore ejus delectare jugiter.* Ejus cum anima connubium, XVIII, 295, 2: *Qui autem adhæret Domino, unus spiritus est.* Quadrupliciter in ea ambulat, 462, 2: *Quoniam inhabilabo in illis, et stambulabo inter vos.* Pius interest colloquiis et lectioni, V, 209, 2: *Ego sapientia habito in consilio, et eruditus intersum cogitationibus.* Potest menti cui illabitur certa suae praesentiae signa dare, XV, 345, 2 et seq. Quomodo et quid animae devotae loquatur, XIII, 246, 1; 313, 1: *Ducam eam in solitudinem, et loquar ad cor ejus.* Suos in silentio et a turba secretos alloquitur, 316, 2; 317, 1. Dat plura quam rogetur, et antequam rogetur, XX, 37, 1. Quomodo suos lactet, XIII, 311, 1, 2: *Propter hoc, ecce ego lactabo eam.* Nullum malum immittit suis, nisi prius de eo eos moneat per prophetas et praedicatores, 280, 1; 558, 1, 2: *Nunquid ambulabunt duo pariter, nisi convenerit eis?* Psalter cum suis patientibus, XVII, 481, 1, 2. Deus non minus est bonus cum flagellat, quam cum parci, *Psal.* I, 352, 2: *Voluntarie sacrificabo tibi, et confitebor nomini tuo, Domine, meritum bonum est.*

VII. GRATIA DEI (Vide GRATIA).

VIII. VERITAS DEI, ET FIDELITAS IN SERVANDIS PROMISSIS

1° Deus veritas est, XVI, 610, 1: *Ad hoc venit in mundum, ut testimonium perhibeam veritati.* In eo veritas est, XI, 357, 2. Veritas prima et summa Deus est, XX, 580, 2: *In hoc cognoscimus, quoniam ex veritate sumus.* A prima veritate Dei manat omnis veritas, IX, 51, 1: *Omnis sapientia a Domino Deo est, et cum eo fuit semper, et est ante ævum.* Deus est veritas veritatum, VII, 5, 2; 14, 2. Veritas Dei quanta sit, *Psal.* I, 222, 2: *Domine, in calo misericordia tua, et veritas tua usque ad nubes.* Dei veritas et judicia quam profunda, 194, 1: *Reclum est verbum Domini; et omnia opera ejus in fide;* 222, 2: *Justitia tua sicut montes Dei, judicia tua abyssus multa;* II, 438, 1: *Auribus percipe observationem meam in veritate tua.* Veritas divina seipsa nititur, XII, 637, 2: *Nunquid via mea non est aequa?* Deus mentiri nequit, IV, 342, 1: *Hæc mihi dicta sunt per providentiam Dei.*

2° Odit Deus fraudulentos et dolosos, VI, 103, 1, 2. Omnem dupliciter aversatur, 153, 2. Odit et detegit hypocritas, quia ipsa est prima veritas, IX, 86, 2: *Accessisti maligne ad Dominum, et cor tuum plenum est dolo et fallacia,* 168, 1; 230, 4. Detestatur hypocritas et hypocritas, XV, 182, 1. Cur dolosos alius pernicium machinantes detestetur, X, 40, 1. Et punit eos graviter, *ibid.*, 2 et seq.

3° Veritas passim significat fidelitatem servandi promissa, *Psal.* II, 261, 1: *Opera manuum ejus veritas et iudicium; fidelia omnia mandata ejus.* Deus est verax, fidelis, solus immortalis et immutabilis, XVIII, 67, 2: *Est autem Deus verax, omnia autem homo mendax;* 195, 2: *Sine parvitas sunt dona et vocatio Dei,* 545, 2; XIX, 264, 1; 286, 2: *Si non credimus, ille fidelis permanet; negare seipsum non potest.* Deus fidelis in promissis servandis, III, 2, 2; 5, 2. Est fidelis in promissis, licet homo sit incredulus, XVIII, 67, 2. Est justus in promissis, 75, 2: *Et sit ipse justus, et justificet eum qui est ad fide Jesu Christi.* Plura praestat quam promittit, 586, 1: *Benedictus Deus.... qui benedixit nos in omni benedictione.* Dei promissa qualia, *Psal.* I, 64, 2: *Eloquia Domini, eloquia casta, argentum igne examinatum, probatum terra, purgatum septimum.* Quomodo sua dicta et oracula signet, XVI, 351, 1: *Qui accepit ejus testimonium, signavit quia Deus verax est.* Promittendo bona temporalia, si ea non crearet, dat caelestia, XVIII, 669, 2. Deus in se sperantes non fallit, IX, 388, 1: *Humilitate Deo, et expecta manus ejus.* Decipere alienum est a Deo, III, 672, 1: *Et ait Dominus: Quis decipit Achab?* Cum aliquid Ecclesiae, aut synagoga, quantumvis universalibus verbis promittat, id de bonis tantum intelligitur, fœdus et amicitiam cum Deo intam servantibus. XI, 124, 2; 125, 1.

VIII. MISERICORDIA.

1° Definitio, natura, objectum, misericordiae di-

Primo. Misericordiam quid sit proprie, *Job*, 167, 1. Misericordia a miseratione quomodo differat, *Psalm*, I, 140, 1: *Remittere miserationem tuam, Domine, et misericordiarum tuarum quae a saeculo sunt.* Misericordiam nomen omnia beneficia complectitur, I, 382, 2. *Adjuvator meus, tibi psallam, quia Deus susceptor meus es; Deus meus, misericordia mea.*

Secundo. In Deo est proprius actus misericordiae et aliarum virtutum, XIII, 297, 1. Es: Deo connaturalis est intima, N, 553, 1. Proprie est in Deo, non tamen eo modo quo in nobis est, 229, 1. Misericordia in Deo est, non qua passio, XIII, 292, 2. Misericordia est virtus divina et propria Deo, IX, 463, 2: *Secundum misericordiam suam, sic correptio illius hominem secundum opera sua judicat;* XIII, 369, 2: *Misericordiam voluit et non sacrificium.* In Deo eminet praeter ceteris, *Job*, 167, 2. Inter reliqua eius attributa excellunt fortitudo et misericordia, IX, 501, 2: *Quis adiciet enarrare misericordiam ejus?* Misericordia et veritas sunt itinera aeternitatis et aeterni Dei, XIV, 254, 2. Deus Dominus misericordiae, cur, VIII, 485, 1, 2: *Deus pater meorum, et Domine misericordiae.* Ejus proprium est misereri, parcere, et benefacere, punire alienum est, cur, VI, 51, 2; X, 553, 1: *Liberasti me, secundum multitudinem misericordiae nominis tui;* XII, 566, 2; XIV, 66, 1. Dei suavitas, misericordia et mansuetudo, *Psalm*, II, 70, 2: *Tu, Domine, suavis et mitis, et multae misericordiae omnibus invocantibus te.* Ejus ad miserendum propositio, XII, 51, 1: *Circuite vias Jerusalem, et aspice, et considera, et quaerite in plateis ejus, an invenietis virum scientem iudicium, et quaerentem fidem: et propitius ero ei.* Olim in legi veteri terribilis erat, secus in lege nova, quae est lex amoris, XIII, 140, 2. Dei misericordia in quo potissimum consistat, *Psalm*, II, 327, 1: *Pae cum servo tuo secundum misericordiam tuam.* Misericordiae est tollere miseriam et defectum, *Psalm*, I, 194, 2. Miseri Deum aliquid, est ei dare gratiam congruam cum qua videt illum salvandum, XVIII, 165, 1: *Non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei.* Misericordia Dei est constituere in fide iustitiam, 169, 1, 2: *Ergo cuius vult miseretur, et quae vult, indurat.* Misericordia perfecta solius Dei propria est, *Psalm*, I, 194, 2: *Misericordia Domini plena est terra.* Cur dicatur pater misericordiarum, et non iudiciorum, XVIII, 481, 1. Misericordia in solius Dei sine requiescit, *Psalm*, II, 374, 1: *Apud Dominum misericordiae, et copiosa apud eum redemptio.*

Tertio. Obiectum misericordiae est miseria, V, 442, 2. Deus est misericors in miseris, II, 459, 2. Dei opera sunt misericordia, vera et iusta, IV, 278, 2: *Omnes viae tuae misericordiae, et veritatis, et iudicium.* Inde cupit in omnibus actionibus nostris inesse misericordiam, veritatem et iudicium, *ibid.* Ejus in misericordiam latius patet quam iustitia, XI, 494, 2.

te peccatoribus ignoscit, X, 48, 1, 53, 4. Sit peccatorum remissionem reservat, iudicibus interioribus vindictam scelorum committit, IX, 110, 2. Peccatores ad reconciliationis osculum invitat, quanto studio, VII, 468, 2; XI, 637, 2: *Quae mariemini, domus Israel? Avidior est ipse reconciliationis quam sint ipsi peccatores;* 59, 2. Gaudet de conversione peccatoris, XVI, 204, 1. An de uno peccatore poenitentiam agente magis gaudet quam de novaginta novem iustis, *ibid.* Ejus in peccatorem amplissima benignitas, XIII, 496, 1, 2: *Benignus et misericors est, patiens, et multa misericordia, et preteritabilis super malitia.* Tegit peccata cum ea condonando abolet, XVIII, 81, 2: *Beati quorum remissa sunt iniquitates, et quorum iusta sunt peccata;* XV, 413, 1. Benignus est etiam illi qui cum graviter offenderunt, XIII, 497, 2. Nichil a quoquam supra vires in poenitentis exigit, sed paucis lacrymis, genitio, imo corde dolente contentus est, 488, 1. Dei misericordia erga pios et impios, *Psalm*, I, 222, 2: *Homines et jumenta misericordiam tuam, Deus.* Misericordia Dei in peccatores est ejus vindicta quam de iis sumit, XIV, 302, 1. Magis hec patet in homine a peccatis preservando, quam lapsam ex illis educendo, IX, 447, 2. Deus est summe misericors super timentes eum, XVI, 40, 1. Cur misericordia indigeant iusti, et ab ea coronentur, IX, 111, 2. Haec subvenit opportuno homini tribulatio, X, 228, 1, 2.

29 Misericordiae divinae qualitates.

Primo. Dei misericordia multiplex, I, 743, 1: *Dominator Domine Deus, misericors et clemens, patiens et multa miserationis, ac verax, qui cunctis misericordiam in illis.* Una generalis est, eaque triplex et immensa, alia particularis et innumerabilis, X, 229, 2.

Secundo. Dei Misericordia et clementia summa, IX, 110, 1: *Secundum enim magnitudinem iustis, sic et misericordia illius cum ipso est.* Misericordia Dei expenditur, XII, 653, 1, 2: *Derelinquit impius viam suam, quoniam multus est ad ignoscendum.* Quam sit speciosa, X, 228, 4, 2. Misericordia Dei maxima et immensa est, XX, 244, 2 et seq.: *Secundum misericordiam suam, vangelium revelavit nos in spem vitam.* Quanta sit, IX, 110, 2. Est opus divinum, *ibid.* Est infinita, 111, 4. Haec quanta sit triplici e capite perspicitur, IX, 495, 1: *Quam magna misericordia Domini, et propitiale illius convertentibus ad se.* Misericordia cur torquasi simuletur, totum mundum complectitur, V, 74, 2. Misericordiae divinae affluentia, *Psalm*, I, 337, 2: *Et secundum multitudinem miserationum tuarum, dele iniquitatem meam.* Haec et hominum inter se comparantur, IX, 505, 2: *Miseratio hominis circa proximum suum, misericordia autem Dei super omnem carnem.* Quam magna et quanta erga pios et impios, *Psalm*, I, 222, 2 et seq. Misericordia latius patet quam iustitia, I, 494, 2.

Misericordia Dei magna est diversimode, XX, 242, 1. *Tertio.* Misericordia Dei peccata dimittit irrevocabiliter, XV, 415, 2 et seq. Poenitentibus offensas etiam gravissimas condonat, ita ut nunquam earum recordetur, XIII, 497, 2; XIV, 307, 2: *Silebit in dilectione sua.* Quod semel condonavit, non revocat, IX, 177, 4. Peccatorem tam diligit post reconciliationem quam si non peccasset, X, 37, 2.

Quarto. Dei poenitentia, longanimitas erga peccatores, XX, 339, 1: *Qui increduli fuerant aliquando, quando expectabant Dei poenitentiam in diebus Noe,* XXI, 197, 2. Quam potens et patiens sit, XIII, 497, 2; X, 311, 1. Ejus potentia in parcendo peccatoribus elucet, *ibid.* Ejus in peccatores clementia et dignatio, XIII, 434, 1, 2: *Non faciam furor meum: non convertat ut disperdam Ephraim, quoniam Deus ego, et non homo,* 496, 1, 2; XVI, 210, 2. Unde haec in eo oritur, XIII, 497, 1. Est longae clementiae etiam homine sancto, XIV, 61, 1: *Tu dolens super hederam, in qua non laborasti, neque fecisti ut cresceret... Et ego non parcam Ninive civitati magna, etc.* Ejus clementia quot numeris justitiae praestet, XIII, 496, 2. Impios longa poenitentia ad poenitentiam expectat, XIV, 204, 1. Ejus clementia in Judaeos pravos, IV, 325, 2: *Domine Deus Israel, justus es tu: quoniam derelicti sumus qui salvaverunt sicut die haec.* Magnos peccatos cur interdum patienter tolerat, est summe patiens quia omnium est potens, IX, 110, 2. Deus in sibilo aure tenuis representat suam longanimitatem, III, 657, 2: *Et post commotionem ignis: Non in igne Dominus. Et post ignem sibilus aure tenuis.* Misericordia et iustitia Dei significatur jaspide et sardio quem referebat Deus in throno sedens, XXI, 95, 1.

Quinto. Aliquando non parcat et punit ex misericordia, XII, 543, 2; 617, 1, 2: *Auferetur solus meus, nec irascar amplius, non parcat oculus meus, et non miserabor.* Omnia videt et punit, simul tamen longanimitate, IX, 175, 1; 605, 1, 2: *Vidit praesumptionem cordis eorum quoniam mala est... ideo adimplevit propitiationem suam in illis.* Deo semper ex clementia vindictam temperat et superat, XIV, 414, 2. Iram suam temperat misericordia, X, 229, 1, 2; XII, 390, 1: *Misericordia Domini, quia non sumus consumpti.* Misericordia adhuc elucet in vindicta, XXI, 285, 1. Quomodo sit in eo ira et misericordia, X, 229, 4, 2. Siti vim acri dum punit, XI, 388, 1: *Indignatio non est mihi, quis dabit me spinam et veprem? Invitus iram et furorem indolui, XII, 396, 2: Non enim humilitavit ex corde suo, et abiecit filios hominum.* Misericordia magis utitur quam iustitia, XX, 116, 2: *Superciliosae autem misericordiae iudicium.*

Sexto. Misericordias Domini sibi collatas quisque recogit, et pro eis gratias agit, X, 229, 2. Misericordia prae vita diligenda, *Psalm*, II, 400, 1, 2: *Melior est misericordia tua super vitas.* Misericordiam Domini imitari debemus, I, 446, 2: *Quo-*

niam misericordia tua ante oculos meos est. Imitanda et sequenda nobis est, II, 45, 2. Est propria virtus sanctorum, 487, 1. Misericordiae encomia et exempla, 49, 1, 2.

IX. SANCTITAS.

Voluntas divina, cum per amorem mundo se manifestat, sanctitatem et iustitiam constituit. Sanctitas in sensu negativo est aversio absoluta ab omni malo: in sensu positivo est bonum ipsum in se consideratum. Iustitia est sanctitas sese exterius revelans et mundum iudicans.

1° Sanctitas Deo essentialis. Deus est essentialiter sanctus, X, 471, 2: *Audivit illum magnus et sanctus Deus.* Est sanctus perfectissime, XVI, 39, 1 et seq.: *Et sanctum nomen ejus.* Ejus sanctitas et dignitas immensa, XI, 499, 2; XIV, 213, 2; XV, 478, 4; XX, 94, 2; XXI, 112, 2: *Requiem non habebant, die ac nocte dicentia: Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus omnipotens.* Est sanctus Israel, XI, 108, 1: *Blasphemerunt sanctum Israel.* In quo et unde sit sanctus, X, 472, 1. Quomodo vere sit sanctus, XI, 173, 1. Est abyssus sanctitatis ex qua suam Christus, Angeli, homines hauriunt, *ibid.*, 1. Sanctitas est ejus nobilissimum attributum, II, 266, 2: *Non est Sanctus ut est Dominus; I, 693, 2: Facies et lumen de auro purissimo, in qua sculpes opere creatoris Sanctum Domino.* Deo sanctificari in Scriptura, quod sit, XII, 772, 2: *Cum sanctificatus fuero in eis in oculis plurimarum gentium.* Quomodo sanctus sit in omnibus operibus suis, X, 231, 1: *Sicut enim in conspectu eorum sanctificatus es in nobis, sic in conspectu nostro magnificaberis in eis;* XXI, 112, 2. In eo non sunt peccata, XVIII, 198, 1. Expers est iniquitatis, *Job*, 232, 1; 246, 1; 654, 2: *Absit a Deo impietas, et ab Omnipotente iniquitas.* Natura sua impeccabilis est, XX, 687, 2: *Ei autem qui potens est vos conservare sine peccato.* Via ejus est virtus, IX, 107, 2. In eo sunt omnes virtutes, humilitate excepta, 337, 2.

2° Omne bonum ei placet, omne malum ei displicet, XIII, 497, 2: *Ut sanctitatem amat infansio amore, ita peccatum mortale odit infinito.* XIV, 213, 2: *Mundi sunt oculi tui, ne videas malum.* Deus quibus placet, quibus non placet, *Psalm*, I, 193, 1. Dei amici et inimici quidem, 83, 4: *Domino, a paucis de terra dividit eos in vita eorum.* Valde peccatum odit, XVIII, 372, 2. Odit impios et impietatem, X, 475, 1. Ambulare cum peccatore non potest, si ille peccatum defendat, XIII, 559, 1. Est spiritus purissimus, ideoque amator castitatis et castorum, IV, 351, 2. Mira in eo est puritas, sine extreme odit peccatum, IX, 96, 2. Puritate debetatur, XV, 93, 2. Gaudet castitate, XII, 463, 4. Quo virtutum odore delectetur, XVIII, 650, 2. Gloriarur in sanctis suis, *Job*, 26, 2. Castitatis est vindex et iudex, probatur exemplis, XIII, 187, 4. Injns consumens est, hinc sollicita cura eo ambulemus oportet, XIV

320, 2: XIV, 135, 1, 2: *Facere iudicium. et sollicitum ambulare cum Deo tuo.*

Deus non est causa vel auctor peccati, ut vult Calvini; VI, 5, 1, 2: Stultitia hominis supplantat gressus ejus; et contra Dominum feret animo suo; 446, 2: Non dicat: Ille me implevit; 453, 2: Nemini mandavit impie agere, et nemini dedit spatium peccandi: 455, 2: XVII, 94, 2: Hinc definitio consilio et presentia Dei traditur; XVIII, 167, 1; 343, 2; XX, 51, 1: Nemo cum tentatur, dicit, quantum a Deo tentatur. Quadrupliciter tentatur malorum est, XX, 51, 2: Neque malorum operum, X, 173, 1. Nullum fecit malum, IX, 447, 1: Quomodo creavit errorem et tenebras, 347, 2: Error et tenebra peccatoribus concreta sunt.

Auctor malorum non est Deus, sed ea permittit, I, 378, 1: Non vestro consilio, sed Dei voluntate huc missus sum. Peccata permittit, non intendit, III, 119, 1: Quamobrem notui detere eas a facie vestra, ut habeatis hostes, et dei eorum sint vobis in ruinam; III, 672, 1: Et ait Dominus: Quis decipiet Achab? XI, 244, 1: Contra populum furoris mei, mandabo illi ut auferat spolia. Dicitur subito facere quod tantum permittit fieri, XV, 493, 2: Et ne nos inducat in tentationem. Est in eo duplex voluntas et providentia circa peccata, I, 445, 2: Nolite timere; num Dei possumus resistere volunti? Ejus providentia in homicidiis permittendis, 612, 1: Qui autem non est insidiatus, sed Deus illum tradidit in manus ejus; constituam tunc locum in quem fugere debeat. Cur et quomodo peccata permittit, I, 445, 2; 478, 2; IX, 447, 1, 2; 455, 2: Nemini mandavit impie agere. Duplice de causa permissiva se habet erga peccantes, XVIII, 174, 2: Quod si Deus volens ostendere iram, et nolam facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia vaso irae apta in interitum; ut ostenderet divitiam glorie suae in vasa misericordiae quae preparavit in gloriam. Aliter Deus permittit malum, aliter homo, 26, 1, 2. Cor permittit calumnias et scelera violentorum, VII, 208, 1. Simeoni ad vindicandum Dinae stuprum dedit fortitudinem, et obstetricibus mentientibus domos, cur, IV, 335, 1, 2. Permittit violari Thamar ab Amnon fratre in praesentem adulteri David, III, 489, 2. Quare et quomodo Semel precepit ut malesiceret David, 501, 2. Quomodo commovit David ut numeraret populum, 533, 1: Commovique David in eis dicentem: Vade, numero filios Israel et Juda. Tyrannos permittit tanquam licetores ut malos castiget, 125, 1. Quomodo confortet tyrannos adversus populum Bebraeorum, 126, 1, 2. Cur voce gladios Chaldaeorum suos, XII, 722, 2: Et scient, quia ego Dominus, cum dederit gladium meum in manu regis Babilonis. Quomodo Chaldaeis potestatem dederit invadendi Judaeos, XII, 59, 2: Sanctificata super eam bellum. Quomodo gentes varias Nabuchodonosori tradiderit, 204, 2. Quare templa et res sacras ab hereticis et impiis

profanari sinat, XIII, 106, 2: Robur autem datum est ei contra iuge sacrificium propter peccata. Quomodo immittat spiritum discordiae, III, 167, 1: Misitque Dominus spiritum pessimum inter Abimelech et habitatores Sichem. Conceliit quod male petitur, in vindictam petentium, 507, 2: Audi vocem eorum, et constituë super vos regem. Cur permittat viros sanctos labi in aliqua minora peccata et occidi, IV, 458, 1. Deo mala sunt bona, X, 322, 2: Non est dicere: Hoc illo nequius est; omnia enim in tempore suo comprobantur. Bona elicit e malis, XIX, 345, 1: Forsitan enim ideò discessit ad horam a te, ut aeternum illum reciperes.

X. JUSTITIA.

Deus est justitia increata et ab eo manat omnis creata justitia hominum et angelorum, V, 539, 2. Est prima justitia, IX, 468, 1: Solus habet perfectionem justitiae et potentiae, 502 et seq.: Deus solus justificabitur, et manet innotius rex in aeternum. Est justus per antonomasiam, Psalm. II, 329, 1: Justus es, Domine, et rectum iudicium tuum. Deus est summe justus, XIII, 497, 2. Item in omnibus rectus, XIII, 497, 2; XX, 569, 1: Qui facit justitiam, justus est, sicut ille justus est. Dei rectitudo in quo consistat, Psalm. II, Justitia et iudicium correctio sedis ejus. Est velut in solo iudicii, dissipat omne malum intuitu suo. Gaudet justitia et iudicio, VI, 110, 2: Gaudium iusto est facere iudicium. Est decor justitiae tripliciter, XII, 318, 1: Peccaverunt Domino decori justitiae. Ex se est misericors, justus esse cogitur ob scelera, VI, 85, 2. Est major iudex quam sit conscientia, XX, 58, 1, 2. Est gloriae suae zelotes, quomodo, XIII, 505, 2; XX, 177, 2.

Dei justitia varie accipitur. Ejus triplex significatum, scilicet, qua juste retribuens justis premium impiis supplicium, aut qua verax est in promissis, aut qua bonus est et benignus hominibus propter Christum, XVIII, 46, 1, 2. In Deo est justitia vindicativa, commutativa et distributiva, XIX, 314, 2. Est ira Dei duplex: prima est odium quo peccatorem odit quasi hostem suum; secunda est qua praesentem licet reconciliatum, non vult relinquere impunitum, XIV, 147, 2: Iram Domini portabo, quantum peccavi ei.

Dei justitia duo continet, punire impios et benefacere piis, XI, 528, 2. Deus praemiorum honorum, et malorum ultor, VIII, 272, 2. Bonus et clemens est piis, malus et rigidus impiis, XIV, 84, 1: Nonne verba mea bona sunt cum eo qui recte graditur? Ejus liberalitas in piis, vindicta in impiis, III, 109, 1. Duo habet tribunalia, unum clementiam in Austro, alterum severitatis in Aquilone, XII, 20, 2: Ab Aquilone vendetur malum super omnes habitatores terrae.

Justitiam Deus exercet in piis, eos sua gratia cumulando et propagando; sicut in impiis eos con-

terendo, XI, 258, 2. Deus facit vindictam electorum suorum, XVI, 239, 2. Deus remunerat opera bona ex justitia, Psalm. I, 97, 1: Retribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam. Aliter punit electos, aliter reprobos, XII, 714, 2. Nocentes et innocentes diversimode flagellat, VI, 44, 2. Innocentes cur Deus puniri sinat, Psalm. I, 258, 2. Saepè aufert justos e vita ne videant impenditiam et proxima mala, XI, 666, 2: A facie enim malitiae collectus est justus.

Nullum peccatum impunitum justitia Dei relinquit, XIII, 483, 2: Et opprobrium ejus restituit ei Dominus suus. Omnem vindicat injustitiam, XVI, 239, 2 et seq. Licet peccatori poenitenti condonet culpam, non tamen illico condonat omnem poenam, XIII, 498, 2; XIV, 147, 1, 2. Ejus bonitati, veritati et justitiae repugnat captare materiam puniendi, I, 514, 1: Ego enim induravi cor ejus... ut faciam signa mea haec in eo. In peccatores animadvertit, X, 44, 2. Averitit ab eis qui a se avertunt, V, 456, 2. In duros est durus, VI, 109, 1; 374, 1. Peccatori minus majore castigat, VII, 126, 1, 2. Peccatori non raro aufert dulcia et prospera XIII, 485, 4: Esportavimus, ebrii, et fleti, qui libitibus vinum in dulcedine. Saepè castigat minus peccantes ad exemplum ceterorum, XVI, 186, 1. Superbos humiliat et sternit, IV, 346, 1; 458, 1; V, 503, 1, 2; XIII, 64, 2; 534, 2. Est justus superbiae et injustitiae iudex et vindex, IV, 379, 2. In blasphemos quam rigide animadvertit, XI, 465, 1, 2. In cervicosos et duros maxime animadvertit, IX, 462, 2: Et sicut sexcenta millia pedum, qui congregati sunt in duritia cordis sui, et si unus fuisset cervicatus, mirum, si fuisset immunis. Urbium excidium ulciscitur injuriam templis suis illatam, VII, 192, 1: Custodi pedem tuum ingrediens domum Dei. Castigat perjuros et mendaces, 7, 1: Testis falsus non erit impunitus, et qui mendaciam loquitur, non effugiet. Quam sit perfidiae ultor, XII, 271, 4. Quomodo voltifragos punit, VII, 204, 1. Ejus providentia et justitia venatur tyrannos et impios, XIII, 560, 1: Nonquid auferretur laqueus de terra, anloquam quid cepertit? Eius zelus contra tyrannos, XIV, 159, 1: Deus amulatores, et ulciscens Dominus. Est acerrimus vindex haeresum, XVIII, 563, 2: Qui autem conturbat vos, portabit iudicium. Quomodo gaudere et delectari dicitur vindicta impiorum, V, 50, 2: Ego quoque in interitu vestro ridebo. Ridet suos irrisores, ibid. Duas ob causas separat impios ab invicem, XII, 114, 1: Dispergam eos, virum a fratre suo, et patres et filios pariter. Quomodo dicitur abutit impiis, 153, 2: In tempore furoris tui abutere eis.

Dei justitiae caracteres et dolores.

Primo, est summe potens et ineluctabilis, XIV, 30, 1. Ejus omnipotentia et vindicta quovis adamante fortior est, XIII, 613, 4. Ipse iratus, certo irrogat quod comminatus est, IV, 333, 2: Non enim quasi homo, sic Deus cum snabitur. Quomodo vocetur horribi-

lis et terribilis, XII, 493, 1. Eius ira in impios quanta sit aestuans, XIV, 302, 2: In igne enim zeli mei devorabit omnia terra. Ira ejus comparatur leonae, cur, XIII, 359, 2: Quoniam ego quasi leona Ephraim. Rugit tum per se, tum per Prophetas, dum in impiis insurgit, 532, 2: Dominus de Sion rugiet. Eius stridor in peccatores, 555, 2: Ecce ego stridebo subter vos, sicut stridet plastrum onustum fano. Eius sola judicium timenda, XVIII, 278, 1: Mihi pro minimo est ut a vobis judicet, aut ab humano die. Eius forma et irrevocabilis sententia de puniendis Judaeis, XII, 404, 1.

Secundo, justitia Dei est aequa et incorruptibilis. Deus est justus iudex, Job, 458, 1; 630, 2; 631, 1: Quis mihi tribuat auditorem, ut desiderium meum audiat omnipotens, et librum scribat ipse qui iudicat. Deus iudicium iudex, 618, 1. Etiam justitias iudicabit, 532, 1; 240, 1: Verbari omnia opera mea, sciens quod non parcere desinquenti. Qui etiamsi habuero gaudium justum, non respondebo; sed meum iudicem deprecabor. Non potest corrumpere iudicium, 657, 1; 659, 1: Qui dicit regi, Apostata; qui vocat duces impios; qui non accipit personam principum. Eius justitiae repugnat injustum aliquem pro justo habere, XVIII, 60, 2. In homine vere reputat quod in eo est, non quod in eo non est, 81, 1. Quomodo alicui justitiam impulet, ibid. Non est acceptor personarum, XIII, 498, 1; XVIII, 59, 2; 179, 1: Non est distinctio iudex et Graeci; 428, 1: Deus personarum acceptiones habere aedem Domini nostri Jesu Christi. Noneribus non capitur, X, 223, 1: Noli inspicere sacrificium injustum, quantum Dominus iudex est, et non est apud illum gloria persona. In mente retinet omnium hominum tum bona, tum mala opera, XXI, 359, 1: Et libri aperti sunt; et altus liber apertus est, qui est vita. Deus laborem oppressorum et opprimentium forem considerat, Psalm. I, 57, 2: Vides, quantum tu laborem et dolorem consideras. Deus cur dicitur examinare, cum non egeat examine, Psalm. II, 415, 1: Domine, probasti me et cognovisti me. Omnia ponderat, XIII, 73, 1: Appensus es in statera, et inventus es minus habens. Nunquam affligit aliquem injuste, Job, 492, 1. Reddit cuique pro meritis, 655, 1: Opus enim hominis reddat ei, et iuxta vias singulorum restituet eis. Vere enim Deus non condemnabit frustra, nec omnipotens subvertet iudicium. Unicusque secundum opera propria retribuit, VI, 147, 2: Qui seminat iniquitatem, metet mala. Peunam fingit adegua-tam culpae, XIII, 606, 2. Quasi mensurati quae ex delicti gravitate poenam admetitur, XII, 418, 1: Haec sors tua parvae mensurae tuae. Impios damnat non ex odio, sed zelo justitiae, XV, 476, 5: Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? Non bis punit in idipsum, XIII, 498, 2; XIV, 466, 2: Non consumet duplex tribulatio. In

podem ordine, nam in diverso saepe punit his, XIV, 167, 1. Punit extra condignum, XII, 533, 1; XV, 206, 1: *Et in quo mensura mensi fueritis, remetietur vobis*. Deus cum punit, causam revelat, VIII, 628, 2: *Visionis enim, quae illos turbaverunt, praevenebant, ne insciti, quare mala patiebantur, perirent*. Quis in hac vita punit, non punit et in futura, XIV, 166, 2. Etiam infidelium opera remunerat, XII, 718, 1: *Dei ei terram Aegypti, pro eo quod laboraverit tibi, ait Dominus Deus*.

Tertio, saepe innoxios cum nocitis punit, et tam multos quam paucos, IX, 460, 1: *In synagoga peccantium exardescit ignis, et in gente incredulitatis exardescet ira*. In populo innoxia peccata aliorum occulta punit, XIV, 35, 2. Propter peccata regis punit populum, III, 520, 1: *Facta est quoque fames in diebus David tribus annis*. Dicitur Dominus: *Propter Saul, et domum ejus sanguinum, quia occidit Gabaonitas*. Deus potest punire patres nocentes in filiis innocentes, 521, 1. Quare voluerit occidere posteros Saul, *ibid.* Parentum et maritorum peccata punit prolium et uxorum peccatis, XIII, 345, 1. Quomodo dicitur punire peccata parentum in filios, II, 443, 2: *Ego enim sum Dominus Deus tuus, Deus amulorum, reddens iniquitatem patrum super filios, in tertiam et quartam generationem*. Deus nunquam jubet occidi filios ob peccata parentum mortuorum, III, 404, 2.

Quarto, Dei ultio celer est et imminens, XII, 48, 1; XIV, 443, 2. Ea vigilat ad peccata, XII, 48, 1, 2. Non semper minatur, sed aliquando effundit iram, Psalm. I, 40, 1: *Deus iudex justus, fortis, et patiens; nunquid transiit per singulos dies? El ulcisci proprium est, XVIII, 215, 1: Scriptum est enim: Mibi vindicta, et ego retribuam*. Dei mira in puniendis impiis celeritas, et aliquando tarditas, II, 456, 1; Psalm. I, 217, 4: *Ignis ante ipsum praecedet, et inflammabit in circuitu inimicos ejus, Dei indignatio igni comparatur, Psalm. II, 30, 1: Usq; ego, Domine, transcribis in finem? Accendatur velut ignis zelus tuus?*

Quinto saepe vindictam differt, sed tandem eam infligit, I, 393, 1. Vindictam differens, dormire videtur, XIII, 426, 1: *Sicut mane transiit, pertransiit rex Israel*. Deus quo sensu dormiat, Psalm. II, 25, 2: *Et exultatio est languam dormiens Dominus*. Sera ejus vindicta et tolerantia peccantium, XVIII, 57, 1: *An divinus bonitatis ejus, et patientia, et longanimitatis contemnis? Deus ad tempus sinit quosdam impunitos, VII, 295, 2. Cur differat peccatorum vindictam, 296, 1: Et enim quia non profertur cito contra malos sententia, absque timore villo filii hominum perpetrant mala. Peccantium mensuram statuit, ut ea repleta regna et respublicas punit, XIX, 122, 2: Qui et Dominum occiderunt Jesum, et Deo non placent, et omnibus hominibus adversantur, prohibentes nos gentibus loqui, ut salvi fiant, ut impleant peccata sua sem-*

per. Cuique genti et homini certam mensuram prescribit peccatorum, ut nonnisi illa impleta punit, II, 444, 1; XIV, 446, 2; XV, 495, 2: *Et eos implete mensuram patrum vestrorum*. Suas injurias lente, sed acriter punit, IV, 514, 2: *In leges enim divinas impio agere, impune non cedit*. Ipse tardus ad vindictam, sed tarditate a supplicii gravitate compensat, XIV, 158, 2. Dum peccatorem non punit, grande ei malum est, XII, 547, 1: *Et requiescet indignatio mea in te: et auferetur zelus meus a te, et quiescat, nec irascor amplius*. Cum reprobam vel animam sibi reliquit, se ei irasci ostendit, XIII, 612, 1. Quomodo peccatorum punit, dum cum in alium hominem mutat, XI, 448, 1: *Et convertam manum meam ad te, et excoquem ad purum scoriaram tuam*. Cum parit peccatoribus, dicitur tegere peccata; cum punit, ea aperire et aspicere, IV, 238, 1, 2: *Ne operas iniquitates eorum, et peccatum eorum coram facie tua non deleatur*. Clades immissurus, eas praevia saepe solet, XXI, 454, 1. Aliquando celat iudicia sua, idque spectat ad maiestatem et gloriam ejus, VI, 254, 1, 2: *Gloria Dei est celare verbum, et gloria regum investigare sermonem*. Gravis ejus puniatio est dum doctorum et Prophetarum a populo auferit, XI, 407, 1, 2: *Claudet oculos vestros, Prophetas et principes vestros, qui vident visiones, operiet*. Cum vult urbes punire, sapientes eis vel auferit, vel excoecat, XII, 310, 1: *Periit consilium a filiis*. Ejus potestas et ullio in gentibus transferendis et evertendis, XIII, 640, 2.

Sexto, quae sint iustitiae Dei instrumenta. Solet interdum Deus impios per impios punire, I, 495, 1. Utitur etiam impiis ad puniendos peccata iustorum, III, 504, 2: *Dominus enim praecipit et ut malediceret David*. Eius milites sunt impii ad castigandos impios, XIII, 459, 1, 2; 495, 1, 2: *Dabo tibi regem in furore meo*. Ordinavit tyrannidem Nabuchodonosoris ad punitionem Iudaeorum, XI, 76, 1, 2. Quomodo Chaldaeos excitarit contra Iudaeos, 77, 1. Quomodo eis potestatem dederit invadendi Iudaeos, XII, 59, 2. Quomodo sancivit contra Chaldaeos venientes contra Iudaeos, 171, 1. Vindictam post castigationem convertit in auctores, XIV, 368, 2: *Quia ego iratus sum parum, ipsi vero adjuverunt in malum*. Iudicia sua per angelos exercet, XIII, 163, 2. Subinde castigat peccatores per angelos bonos, IV, 511, 1. Per angelos ita vim fulminum, tonitruorum, ventorum, et aliarum procellarum moderatur, ut hunc non illum tangant, impios, non pios, XXI, 162, 2: *Vidi quatuor angelos... tenentes quatuor ventos terrae ne flarent super terram, neque super mare, neque in ullam arborem*. Ei militant adversos impios et hostes suos omnes creaturae, XIV, 161, 1: *Dominus in tempestate et turbine viae ejus*. Dei cursus, equi, aurigae, gladius, arcus, sagittae, quae, Psalm. I, 40, 2: *Nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit: arcum suum tenebit, et paravit illum; 95, 1*

212, 2. Ejus jacula et sagittae sunt morbi, XII, 386, 2: *Misit in renibus meis filiae pharetrae suae*. Quomodo dicitur mandare pesti, gladio, fami, pisci, XIII, 637, 2: *Et si ceteraverint se ab oculis meis, in profundo maris, tibi mandabo serpenti, etc.* E thauris suae potestatis vocat plagas hominum, XVIII, 86, 2: *Vocat ea quae non sunt, tanquam ea quae sunt*. Quomodo per vilia animalcula potentes domet tyrannos et reges, XIII, 608, 2. Quid plagis quas uribus et privatis revertat ad locum meum, donec deficiatis, et querratis faciem meam. Mala tum publica, tum privata infligit, 564, 2: *Si erit malum in civitate, quod Dominus non fecerit?*

Septimo, Dei iustitia in die iudicii. In die obitus unicuique retribuit operum mercedem, IX, 358, 2: *Facile est coram Deo in die obitus retribuere unicuique secundum vias suas*. In die iudicii scrutabitur arcana cordium, XIV, 282, 1, 2: *Scrutabor Iudaeos in lucernis*. In iudicio omnia exactissime inquiret et rigidissime punit, XV, 164, 2: *Non estis inde, donec reddas novissimum quadrantelem*. In die iudicii exprobrabit impiis quae data gratia sint abusi, XX, 39, 1. Eius in fine iudicii formidabilis ira et potentia, XXI, 158, 1. Eius ira in iniquos, IX, 514, 2: *Memento irae in die consummationis, et tempus retributionis in conversatione faciei*. Cuique ad lineam meritorum vel demeritorum dat premium vel poenam, XI, 312, 2. Reprobos in die iudicii a se repellit exprobrans, XV, 528, 1, 2. Quo iure punit peccata praeorum Romanorum in fine mundi, XXI, 330, 1: *Exulta super eam, caelum, et sancti Apostoli, et Prophetarum, quoniam iudicavit Deus iudicium vestrum de illa*.

XI. MAJESTAS DIVINA ET GLORIA.
Ex unione potentiae absolute Dei, intelligentiae, libertatis, amoris, bonitatis, sanctitatis et iustitiae oritur maiestas divina et gloria, cui consociatur mundi imperium.

1. Dei summa maiestas, XVIII, 212, 2. Eius gloria, XVII, 471, 1: *Deus gloriae apparuit patri nostro Abraham*. Quanta sit ejus magnitudo et maiestas, XVI, 61, 4, 2. Quomodo dicitur Pater gloriae, XVIII, 595, 1: *Deus Domini Jesu Christi Pater gloriae*. Eum esse Deum, Dominum vel regem gloriae, aliud est quam esse Patrem gloriae, 595, 1. Immensam gloriam habet in se et in Trinitate, V, 246, 2: *Mecum sunt divinitas et gloria, opes superbiae et iustitia*. Dei pulchritudo, X, 386, 1: *Altitudinis firmamentum pulchritudo ejus est, et species eadem in visione gloriae*. Est enim pulchrum bonum, *ibid.* Est essentialis et immensa pulchritudo, V, 64, 1. Potentiae et maiestatis ejus insignis descriptio, XI, 497, 2 et seq.: *Ece gentes quasi stilla stilulae, et quasi momentum salterae revalatae sunt; 564, 2. Quae Dei sunt, sunt maxima, X, 385, 1. Dei esse dicuntur quae magna et mirabilia sunt, XII, 477, 1. Eius maiestas potius casto silentio quam exili nostro praeconio veneranda est,*

XIV, 235, 1: *Dominus autem in templo sancto suo; sileat a facie ejus omnis terra*. Majestas Dei a nobis exigit timorem et reverentiam, 35, 2.

2. Quae dicitur gloria ejus oblectatio, X, 382, 2: *Et quis salubriter videns gloriam ejus*. Quae formalis, *ibid.* Est in Deo triplex celestium, I, 477, 1. Est altissimus quintupliciter, 567, 2. Deus quomodo magnus juxta quadruplicem dimensionem, Psalm. II, 551, 1: *Magnus Dominus, et laudabilis nimis, et magnitudinis ejus non est finis*. Deus jungit summum et imum, caelum et humilem, aeternitatem et contritionem, XI, 670, 1.

3. Pro lucem gloriam suam manifestare solet, XVI, 64, 1: *Et claritas Dei circumfulsit illos*. Est increata et fontalis lux, X, 478, 1: *Cognitus est in verbis suis fidelis, qui vidit Deum lucis*. Est claritas increata, XXI, 402, 1: *Civitas non eget sole neque luna; nam claritas Dei illuminavit eam*. Sol ejus typus est, X, 388, 2: *Sol in aspectu annuntians in exitu, vas admirabile, opus Ecclesiae*. Est sol immensus claritatis et gloriae; a quo singuli homines et angeli radiolum unum lucis et vite emendant, XIV, 235, 2; 236, 1. Dei triumphus et cursus triumphalis, XVIII, 626, 2 et seq.: *Ascendens in altum captivam duxit captivitalem*.

XII. DEI BEATITUDO.

Ex intima penetratione, concordia, et aeterna possessione omnium harum perfectionum, constituitur Dei beatitudo.

1. Ipse summum bonum est, XIV, 298, 2. Est omnia, XVII, 328, 2. Est summo sibi sufficiens, I, 477, 1; XVIII, 477, 1. Est omne bonum, tam suum, quam nostrum, XIII, 390, 2: *Profectus Israel bonum*. In eo non est inopia, nec sufficientia, sed redundantia, XIX, 65, 2.

2. Sufficit suis, quia est ipsa sufficientia, XVI, 543, 1: *Domine, ostende nobis Patrem, et sufficit nobis*. Est nobis res sufficientissima, I, 212, 1; VI, 245, 1. Nihil proter eum potest nos satiari, eo quod in eo sunt omnia bona, I, 212, 1. Solus animam satiat, VI, 35, 1. Solus ipse animam implet, V, 86, 1; XI, 649, 1: *Omnnes sitientes, venite ad aquas, XX, 253, 2. Deum possides, possidet totum mundum, V, 526, 1. Est omnia, hinc omnia amittit qui peccat*. XIII, 606, 1. Deo carens caret omnibus, XVI, 207, 1: *Postquam omnia consummasset, facta est fames valida in regione illa, et ipse caput egere*. In solo Deo quies, III, 299, 2: *Et requiescit omnis Israel post hominum*. Ipse vlenum parit cordis gaudium, XII, 455, 1. In Deo solo qui verum est cordis gaudium, letandum, IV, 398, 1, 2: *Et nunquam letata sit ancilla tua eo quo huc transiit anima*, *ibid.* Est essentialis et immensa pulchritudo, V, 64, 1. Potentiae et maiestatis ejus insignis descriptio, XI, 497, 2 et seq.: *Ece gentes quasi stilla stilulae, et quasi momentum salterae revalatae sunt; 564, 2. Quae Dei sunt, sunt maxima, X, 385, 1. Dei esse dicuntur quae magna et mirabilia sunt, XII, 477, 1. Eius maiestas potius casto silentio quam exili nostro praeconio veneranda est,*

3° Deus est futurus beatitudo nostra in caelo, XIX, 477, 1. Est beatus omne bonum et gloria, X, 448, 1. Est merces et beatitudo sanctorum, I, 201, 4. Ego protector tuus sum, et merces tua magna nimis. Est sors et pars justorum, XII, 391, 1. Pars mea Dominus, dixit anima mea, propterea expectabo eum. Est in caelo hereditas nostra, XX, 244, 2. Regeneravit nos in spem vivam.... in hereditatem incorruptibilem, et incontaminatam, et immarcescibilem. Ipse est praemium sapientiae et virtutis, IX, 31, 1. Est in caelo beatus omnia in omnibus, XIII, 528, 1. Quomodo in caelo erit omnia in omnibus, XVIII, 405, 1. Ut sit Deus omnia in omnibus, Est cum beatus in caelo jugiter, XXI, 369, 2. Et ipsi populus ejus erunt, et ipse Deus cum eis. Deo quomodo fruatur in caelo, Psal. I, 223, 1. 2. Ineritabantur ab uertate domus tua, et torrente voluptatis tuae potabis eos. Est beatus sol, et omnia ipsis complanabit, XII, 456, 1. 2. Videtur Deus a beatis se solo per essentiam, non per speciem mediam, XVIII, 449, 1. Per fidem enim ambulamus, et non per speciem. Deus nunc videtur in tabernaculo, in caelis videtur in domo propria, Psal. I, 405, 1. In sole posuit tabernaculum suum. Ipse est templum caeli, XXI, 401, 2. Templum non vidi in ea: Dominus enim Deus omnipotens templum illius est et agnus. Deum videntes similes sunt Deo, nunquam videntes semper dissimiles, Psal. I, 496, 1. 2. Beata gens cuius est Dominus Deus ejus. In altera vita letantium et dolentium sortes commutabit, IX, 356, 2.

BEATI, BEATITUDO (Vide COELUM).

ARTICULUS TERTIUS.

ATTRIBUTA METAPHORICA.

Per attributa metaphorica intelliguntur sensus, passionibus, actiones quae in Deo existere finguntur.

4° In Deum non cadit passio, V, 50, 2. In eo nulla est passio, sed sola virtus, XIII, 292, 1. Passionibus subditi non potest, Psal. II, 203, 2. In omnibus quae assumit passionibus, suam in se servat eminentiam, XII, 494, 1, 2. Dei tranquillitas, ibid. 2° Eius zelus quid, II, 413, 2. Ego enim sum Dominus Deus tuus, Deus amulator. Cur dicatur zelotes, XII, 559, 1, 2; XX, 177, 2. Ad invidiam concupiscit spiritus qui habitat in vobis. Est gloriae suae zelotes, XIII, 505, 2.

3° Quomodo dicatur letari, dolere et oblivisci, Psal. II, 203, 2; 379, 1. Dicitur letari super, vel in populo, quando populus ejus praeceptis obedit, XI, 250, 2. Propter hoc super adolescentulis ejus non letabitur Dominus. Quando item tristari, ibid. Gemitis ei cum datur, non est signum animi imbecillitatis, sed infensi et exultantis se ad plagam, XIII, 554, 2. Non affligit peccatis impiorum proprie, XIV, 584, 2. Laborare fecistis Dominum in sermonibus vestris. In eo non est oblivio, quomodo tamen obliviscit dicitur, XIII, 292, 1. Oblivione obliviscar eorum. Deum hominem recordari quid

sit, Psal. I, 45, 1. Quid est homo, quod memoratus est? Deum memorem esse nostri, magnum beneficium est, Psal. I, 170, 1.

4° In Deum non cadit poenitentia, XIV, 55, 2. Quis scit si convertatur et agnoscat Deus? Eius poenitentia non propitius, sed antropopathos, III, 356, 2. Panilet me quod constituerit Saul regem. Aliter poenitere dicitur, aliter homo, I, 135, 1. Poenituit cum quod hominem fecisset in terra.

5° In eo non est proprie ira, XII, 583, 2; 554, 1. Ira enim mea super universum populum; XV, 677, 1. Et circumspiciens eos (Jesus) cum ira, Deum furere et irasci quid sit, Psal. I, 15, 2. Tunc loquetur ad eos in ira sua, et in furore suo conturbabit eos. Antropopathos datur ei ira et furor, XII, 69, 1. Ecce furor meus.... constatur super locum istum. Deus est dominus irae suae, XIV, 159, 1. Deus amulator et ulticens Dominus, habens furorem. Deus cum irascitur, quid operetur, Psal. I, 94, 2. Fundamenta montium conturbata sunt, et commota sunt, quoniam iratus est eis. Judicet tranquille, sine ira, XX, 77, 1. Ira enim viri Dei justitiam non operatur. Deus respicit aliquem cum ei placatur, avertit oculos cum irascitur, Psal. II, 35, 1. Deus a nobis oculos avertit, cum nos ab eo faciem avertimus, ibid., 2. Deus quando non videt, nec audit, 371, 2. Fiant aures tuae intendentes in vocem deprecationis meae. Facies ejus dicitur esse ubi hominibus se suamque potentiam ostendit, XIV, 30, 1. Surrexit Jonas, ut fugeret in Tharsis a facie Domini.

6° Dei juramentum quid sit, Psal. II, 256, 1. Juravit Dominus, et non poenitit eum. Quatenus olim juravit et jurare posset, XV, 169, 1.

7° Quomodo Deus sedeat. Angeli stant, XI, 169, 2.

Quomodo sedeat super Cherubim, Psal. II, 164, 1. Subinde dicitur sedere, subinde equitare, et quare, XIX, 435, 2. Quomodo dicatur de caelo descendere, XIV, 65, 2. Ecce Dominus egrediatur de loco suo. Sibillus ejus quid sit, XI, 207, 1, 2. Sibillabit Dominus musca, quae est in extremo fluminis Aegypti.

CAPUT QUARTUM.

NOMINA DEI.

Deo varia nomina varie tribuit Scriptura, VII, 458, 1. Nomina ejus varia erant apud Hebraeos, et quid ea significent, XV, 68, 2. Varia ejus nomina, XI, 617, 2. Sciet populus meus nomen meum in die illa. Deus nomina decem habet, I, 477, 1. Ego Dominus qui apparui Abraham.... et nomen meum Adonai non indicavi eis. Quod ejus sit nomen, VI, 526, 2. Quod nomen est ejus, et quod nomen sicut ejus, sit nomen? Eius nomen proprium quid sit, XXI, 17, 1. Eius nomen est ens, VIII, 543, 1. Et de his quae videntur bona, non potuerunt intelligere eum qui est. Dei nomen tetragrammaton cur vocetur ineffabile, I, 478, 1; VI, 427, 1. Id quod veneratione Hebraeis fuerit, I, 478, 2. Quae vocales ei subi-

etendae, I, 479, 1. Quid hoc nomen significat, 480, 1 et seqq. Quomodo significet essentiam Dei, ibid., 2. Quomodo hoc nomen primo Deus dicatur indicasse Moysi, ibid., et seq. Nomen hoc symbolice quid significet, 482, 1. Nomen quadrilaterum plerumque gentes Deo tribuant, ibid., 2. Dei nomen quare sanctum et terribile, Psal. II, 165, 1. Conflentur nomini tuo magno, quoniam magnum terribile et sanctum est. Temere nominandum non est, IX, 600, 1. Notatio vero Dei non sit assidue in ore tuo.

Deus vox aut derivetur ab hebraeo Dai, XIX, 65, 1, 2; XX, 35, 1, 2. Eius nomen est ipsemet Deus, XIX, 27, 2. Donavit illi nomen quod est super omne nomen. Deus graece, latino, et hebraice dicitur a divitiis, XXI, 133, 2. Cur dicatur Saddai, id est abundans, XIX, 65, 2. Cur sapius vocatur Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Jacob, et cur interdum ter hoc nomen Deus repetatur, I, 453, 2. Deus vocatur hebraice Abbir, cur? 409, 2. Eius trinitas insinuat tribus litteris hujus nominis, ibid.

Eius nomen est aeternum et sanctum, XII, 450, 2; 451, 1. Ego enim speravi in aeternum, et veniet michi gaudium a Sancto. Eius nomen est admirabile, I, 509, 1. Quis similis tui in fortibus, Domine? terribilis atque laudabilis. Deus Saboth unde dicitur, II, 209, 1; IX, 617, 1, XI, 110, 1; XVIII, 86, 2; Psal. I, 135, 2. Deus cur vocatur Rophe, IV, 281, 2. In Scripturis vocatur et invocatur Maor, XIII, 160, 1. Cur vocatur caelum, XV, 468, 2; Baptismus Joannis unde erat? et caelo an ex hominibus? Vocatur caelum increatum, XIII, 181, 1. Everterunt sensum suum, et declinaverunt oculos suos ut non viderent caelum. Deus vocatur aliquando noster amor, timor, spes, patientia passive, XIV, 476, 2.

CAPUT QUINTUM.

DEI APPARITIONES ET SYMBOLA.

1° Apparitiones variae. Primo, vario apparuit Deus, VIII, 276, 2. Inventur ab his qui non tentant illud; apparuit autem eis qui fidem habent in illum. Apparuit accommodare rebus, XI, 165, 2. Vidit Dominum sedentem super salivum excelsum et elevatum. Quomodo olim apparuerit, I, 29, 2; 30, 1. Olim apparuit terribilis, II, 421, 1. Quid est omnis caro, ut audiat vocem Dei viventis, etc., et possit vivere?

Secundo, solebat Deus in igne apparere, III, 449, 2. Deus qui exardierit per ignem ipse sit Deus. Passim in Scriptura se exhibuit per ignem, XIX, 510, 2. Etenim Deus noster ignis consumens est. Cur per ignem potius quam in alia figura, 511, 2. Est ignis et lux, XVI, 181, 2. Ignem veni mittere in terram, 302, 2. Non erat ille lux; sed ut testimonium perhiberet de lumine. Cur dicatur ignis devorans, XI, 441, 1. Quis poterit habitare de vobis cum igne decorante? Eius symbolum est ignis, IV, 502, 2. Ignem mittit in signum quod sa-

crificium sit ei gratum, III, 538, 2. Ejus ignis quae erat in Sion, hinc Hierosolymanam protegēbat, XI, 426, 2.

Tertio, quare appareat in nube, XII, 574, 1. Eius gloriae symbolum est fumus et caligo, XI, 478, 2. Quoties in Veteri Testamento in nubis se ostenderit, XII, 374, 1. Deus quomodo dicatur locutus in columna et nube, Psal. II, 166, 1. In columna nubis loquebatur ad eas.

Quarto, in veteri lege semper per Angelos, nunquam per se hominibus apparuit, III, 5, 1. Factum est post mortem Moysi.... ut loqueretur Dominus ad Joas filium suum. Angelus vice Dei apparere representabat Filium, non Patrem aut Spiritum sanctum, 6, 2. In imagine apparuit hominibus, XI, 500, 2.

Quinto, an cum hominem crearet, inderit formam humanam, XVIII, 641, 1. Indute novum hominem qui secundum Deum creatus est. Adamum formans non assumpsit formam humanam, IX, 476, 1. Deus creavit de terra hominem, et secundo imaginem suam fecit illum. Eius vox perambulans in paradiso quae fuerit, I, 403, 2. Bis apparuit Jacob patriarchae, XIII, 448, 1. Qua forma senioribus Israel apparuerit, I, 628, 2. Et viderunt Deum Israel, et sub pedibus ejus quasi opus lapidei sapphirini, et quasi calium eum serenum est. Deus per se locutus Salomonis, III, 613, 1, 2. Quomodo visus sit Isarae sedens in solo, XI, 165, 2; 166, 1. Qualia ejus fuerint firmata, quid ea significent, 168, 1. Ezechielis se spectaculum praebuit forma humana, blanda ac benevola, XII, 614, 2. An sederit vel steterit in solo quod vidit Ezechiel, 494, 1, 2. Verisimiliter est eum seditisse, ibid. Eius corpus in cursu cherubico sursum erat ex electo, deorsum ex igne, 494, 1, 2. Non est visus Amos propheta in forma corporea, cum in se Dominum vidisset ait, XIII, 632, 1. Deus Pater non insedit in throno quem vidit Joannes, sed Deus prout est communis toti S. Trinitati, XXI, 94, 2. Deus in carne appariturus an ab Atheniensibus cultus, XVII, 326, 1.

2° Dei symbola et figurae. Deum per rerum corporum imagines representat Scriptura, XV, 25, 2. Ipse lumine optime representat, XX, 65, 1. Omne datum optimum... descendens a Patre lumine. Quot modis dicatur Pater lumen, ibid., 2 et seq. Eius et lucis analogie, 523, 1. Deus lux est, et tenebrae in eo non sunt ullae. Est ad intra lux increata et originalis, 65, 2 et seq. Est auctor omnium luminum, 66, 1. Eius ignis est in viro, angelo et femina, XVIII, 644, 1. Sita est in hominis mente. Cur vento comparetur, XVII, 326, 2. Est similis figulo, XII, 160, 1, 2. Ecce sicut lutum in manu figuli, sic vos in manu mea. Maxime ob resurrectionem et reformationem corporum, ibid. Quod Dei hieroglyphicum apud Aegyptios, XIII, 274, 1. Mystice columba est, XII, 199, 2. Faeta est terra eorum in desolationem a facie eius co-